

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2022

KH 23.08.2022 § 274
1031/02.02.00/2022

Valmistelija

Hallintojohtaja Seija Turpeinen, puh. 0400 949 620.

Valtiovarainministeriö on lähettänyt 1.8.2022 päivätyn kirjeen ja ohjeen kunnan- ja kaupunginhallituksille harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemisesta vuonna 2022. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Paikalliset erityisolosuhteet otetaan huomioon arvioinnissa. Harkinnanvaraisen avustuksen kriteereissä huomioidaan myös koronakriisin vaikutukset, jotka on eriteltävä hakemuksessa.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteuttavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevan hakemuksen liitteessä. Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemukseen merkittävä se, milloin valtuusto ne käsittelee ja mitkä toimenpiteet ovat. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Hyväksytyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi ministeriö asettaa seuraavat ehdot valtionosuuden korotuksen käytölle:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päätäntävällässä olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous- että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.

2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat varautuminen velanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Hakemukset tulee toimittaa 9.9.2022 mennessä valtiovarainministeriöön. Kuntien harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta päättää valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä loppuvuonna 2022. Myönnetty korotukset maksetaan kunnille vuoden 2022 loppuun mennessä.

Hakemukseen on kehoitettu yksilöimään kaikki ne perusteet ja erityisolosuhteet, joita kunta pitää syynä kuluvan vuoden tasapainottamiseen liittyviin ongelmiin. Perusteluissa on syytä painottaa sellaisia tietoja, joita ei voida saada yleisistä tilastoista.

Hakemuksessa tulee arvioida erityisesti vuoden 2022 tilannetta. Perusteluissa tulee erityisesti tuoda esille ne toimenpiteet, joita kunta on tehnyt tai on tekemässä poikkeuksellisten tai tilapäisten talousongelmien parantamiseksi.

Pudasjärven kaupunki sai harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2020 yhteensä 950 000 €. Hakemuksen perusteluina esitettiin:

1. Oulunkaaren kuntayhtymän kustannusten kasvu sekä koronaepidemian vaikutukset
2. Tulorahoituksen heikkeneminen ja lainamäärän kasvu
3. Käytöstä poistetut kiinteistöt – kiinteistöohjelma

Vuonna 2021 Pudasjärven kaupunki ei hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta. Perusteena oli, että Pudasjärven kaupungilla ei ollut sillä hetkellä sellaisia perusteita, joilla olisi edellytyksiä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemiseksi ja saamiseksi toisena peräkkäisenä vuonna.

Vuonna 2022 tilanne on sama, että Pudasjärven kaupungilla ei ole tällä hetkellä sellaisia perusteita, joilla olisi edellytyksiä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemiseksi ja saamiseksi. Tulorahoitus on kehittynyt parempaan suuntaan ja talouden sopeutusohjelma toteutuu osittain suunnitelman mukaisesti. Yleinen inflaation ja kustannusten kasvu näkyy myös kaupungin kustannusten kasvuna, kuten kaikkien muidenkin kuntien kohdalla. Oulunkaaren kuntayhtymän kustannusten suurta kasvua ei ole tälle vuodelle näkyvissä ja Oulunkaaren ennakoarvion mukaan talousarvioon ei ole odotettavissa isoja ylityksiä. Koronakustannuksiin tulee haettavaksi ylimääräinen valtionavustus loppuvuoden aikana. Käytöstä poistettujen kiinteistöjen alaskirjaukset tulevat rasittamaan kaupungin taloutta tulevina vuosina mutta pelkästään tämän perusteella ei ole todennäköistä saada harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus

- 1) toteaa, että Pudasjärven kaupungilla ei ole tällä hetkellä perusteita harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemiseksi;
- 2) päättää, että Pudasjärven kaupunki ei hae harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2022.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.